

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

En plan för hur vi motverkar kränkningar samt arbetar för barns lika rättigheter och lika
möjligheter i vår verksamhet

Verksamhetsform som omfattas av planen
Förskola

2021

Vår vision

På våra förskolor känner sig alla barn trygga med varandra. Alla känner sig respekterade och att de har ett lika värde. Barnen känner sig uppskattade för den de är och inte för vad de gör.

På våra förskolor upplever barnen meningsfulla sammanhang , glädje och delaktighet i en miljö där självkänslan får växa

Syfte

Som anställd i förskolan är du med om att förmedla och förankra respekten för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolan återspeglar inte bara samhällets värderingar utan är också med och formar dem!

Enligt diskrimineringslagen 3 kap och skollagen 6 kap måste förskolan arbeta målinriktat och aktivt för att förebygga och förhindra att barn utsätts för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Förskolan ska också aktivt främja barnens lika rättigheter och möjligheter – även kallat likabehandlingsarbete.

Tillika står det i vår läroplan att inget barn i förskolan får utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan religionsuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling (Lpfö 18).

Med begreppet *likabehandling* menas att barn ska behandlas så att de har *lika rättigheter och lika möjligheter* oavsett någon av diskrimineringsgrunderna.

Planen gäller från

2021-01-01

Planen gäller till

2021-12-31

Revidering

Planen revideras november 2021

Ansvariga för planen

Rektor och Pedagogerna på förskolan.

Barnens delaktighet

Barnen har varit delaktiga genom intervjuer, samtal, diskussioner och observationer.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare har via den dagliga kontakten fått möjlighet till att framföra synpunkter och frågor. Finns även möjlighet under föräldramöte att framföra åsikter.

Personalens delaktighet

Personalen har via olika kartläggningar, diskussioner, APT varit delaktiga i utformandet av planen.

Förankring av planen

Planen kommer finnas tillgänglig på vår hemsida, samt en kopia av planen kommer att hängas upp i hallen på varje avdelning. Planen kommer att förankras hos barnen via olika projekt, litteratur och samtal med barnen i den vardagliga verksamheten.

Områden som berörs av planen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder

Främjande insatser

För oss betyder arbetet med likabehandling:

- Att barnen ska kunna delta i verksamheten på lika villkor
- Att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Att vi kartlägger verksamheten. Blir barn kränkta? Vad hindrar lika möjligheter och lika rättigheter?
- Att kritiskt granska normer och värderingar. Att göra det ovanliga vanligt.

Det går ofta att koppla uppkomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling till rådande normer. Normer som finns både i samhället i stort men också de som finns på just din förskola. Att arbeta med att ifrågasätta och synliggöra normer är att arbeta med att främja barns lika möjligheter och rättigheter. Då barnen i juridisk bemärkelse inte kan "dömas" för diskriminering så blir det viktigaste i förskolan det pedagogerna gör eller inte gör!

Mål

Alla barn, vårdnadshavare och personal inom förskolan ska känna sig trygga, respekterade och värdefulla.

Våra gemensamma främjande Insatser

- Arbetet med likabehandlingsplanen ska genomsyra hela den vardagliga verksamheten.
- Alla pedagogerna ska vara närvarande och delaktiga med barnen för att hjälpa dem att uttrycka sig, hantera olika situationer och kunna sätta ord på känslor.
- Alla pedagogerna ska genom sitt agerande och förhållningssätt vara förebilder för hur goda relationer skapas.
- Alla pedagogerna ska uppmuntra barnen att se andras behov och att hjälpa varandra.
- Alla pedagoger ska reflektera över hur de förhåller sig till pojkar/flickor samt ålder (detta för att alla barn ska få möjlighet att utveckla sina förmågor och intressen oavsett kön eller ålder)
- Vi ska anpassa vår verksamhet med hänsyn till barnens olika förutsättningar och utforma den så att alla barn kan delta på sina villkor i de olika aktiviteterna

Ansvarig

Arbetslaget och Rektor

Revidering

Varje år i november/december utvärderas och revideras de gemensamma främjande insatserna

Förebyggande åtgärder

Det fortlöpande arbetet ska vid arbetslagsreflektion ske i fyra steg:

1. Undersöka risker och hinder (kartläggning)

- Barnintervjuer (bilaga 1 & 2)
- Observationer
- Trygghetsvandring
- BHM

2. Analysera orsaker

- Finns det mönster?
- Normer och värderingar?

3. Genomföra åtgärder

- Gör en handlingsplan
- Dokumentera

4. Följa upp och utvärdera

- Insatser
- Resultat

Rutiner för akuta situationer

Policy

På vår förskola ska det råda nolltolerans mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

För att öka möjligheten för tidig upptäckt organiserar vi verksamheten så att alla barn ska ha en vuxen nära. I samtal med vårdnadshavarna ska all personal vara lyhörda för eventuell misstanke om att ett barn utsätts för diskriminering och/eller kränkande behandling. Alla sådana misstankar ska utredas och sedan återkopplas till vårdnadshavarna.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Vårdnadshavare kan vända sig till pedagogerna på respektive avdelning alternativt kontakta rektor. Vad gäller barnen väljer de själv den som de litar på, däremot ska all personal vara uppmärksam på om ett barn vill berätta något samt följa planen.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Personal ansvarar för att informera rektor som beslutar om utredning och anmäler till huvudman. Uppdraget att utreda och åtgärda när barn kränks av barn åligger personal på förskolan och påbörjas omedelbart vid upptäckt/misstanke. Dokumentation av utredning och uppföljning ska dokumenteras enligt rutiner i kommunens digitala system DF-respons.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Rektor ska informeras så nära i tid som möjligt till händelsen/upptäckten/misstanken. I händelse av att informationen inte kommer från barnets vårdnadshavare kontaktar rektor vårdnadshavare, efter samtal med den ur personalen som misstänks diskriminera/trakassera/kränka ett eller flera barn. Rektor anmäler till huvudman. Rektor utreder där efter genom samtal med berörd personal och vårdnadshavare. Dokumentation av utredning sker via kommunens digitala system DF-respons. Dokumentation av utredning och uppföljning ska dokumenteras enligt rutiner som beskrivs under "Rutiner för dokumentation".

Rutiner för uppföljning

Uppföljning ska ske en vecka efter varje beslutad åtgärd (efter utredning) och dokumenteras enligt rutiner som beskrivs nedan. Varje gång ny information tillkommer en pågående utredning ska detta dokumenteras i DF-respons. Om ärendet avslutas men senare ånyo aktualiseras startas ett nytt ärende enligt gällande rutin.

Rutiner för dokumentation

Alla trakasserier och/eller kränkningar eller misstankar därom ska dokumenteras. All dokumentation ska göras i det förvaltningsgemensamma systemet DF-respons på Insidan. All dokumentation ska diarieföras när ärendet avslutats. Ansvarar gör rektor med stöd av förskoleadministratör.

Ansvarsförhållande

Enligt den nya skollagen (SFS 2010:800) som tillämpas från och med den 1 juli 2011 är personal i förskolan som får kännedom om att ett barn kan ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling skyldig att anmäla detta till rektor. Rektor är i sin tur skyldig att föra informationen vidare till huvudman.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitets eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidiga nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitets eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning.

Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]

- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrars som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]

Bilaga 1

Trygghet och trivsel bland barnen på förskolan.

Internkontroll av barnens trygghet och trivsel på förskola. Intervjua barnet 3-6 år, 3 gång/år, skicka gärna hem frågorna 1 gång per år alt termin. Fokus bör ligga på fråga 4-7 som mera berör barnens upplevda trivsel och trygghet. Dokumentera och spara barnens svar för att kunna göra analys och utvärdering av barnens upplevelse av trivsel och trygghet, se samspel och mönster bland barnen på förskolan och för att bl.a.

uppmärksamma våra riskmiljöer/oroliga platser.

Analysen bör ligga till grund för vårt arbete med "Likabehandlingsplanen" om bl.a. riskmiljöer samt vid samtal om trygghet och trivsel vid ex.vis utvecklingsamtalen och tillsammans med barnen i gruppen. Ett verktyg för oss pedagoger att förstå om ett barn inte trivs eller är otryggt på förskolan och att lägga fokus på åtgärd/förbättring.

1. När är det roligt på förskolan?
2. När är det inte roligt på förskolan?
3. Vilka leker du med på förskolan?
4. Får alla barn vara med och leka, eller är det någon som är ensam?
5. Om du blir rädd på förskolan, vad gör du då?
6. Om du blir ledsen på förskolan, vad gör du då?
7. Finns det något rum/ställe där du inte gillar att leka på inne/ute på förskolan?

Bilaga 2

Intervju föräldrar och barn.
Trygghet och trivsel bland barnen på
förskolan.

1. När är det roligt på förskolan?
2. När är det inte roligt på förskolan?
3. Vilka leker du med på förskolan?
4. Får alla barn vara med och leka, eller är det någon som är ensam?
5. Om du blir rädd på förskolan, vad gör du då?
6. Om du blir ledsen på förskolan, vad gör du då?
7. Finns det något rum/ställe där du inte gillar att leka på inne/ute på förskolan?

